
Włocławek, st. 2, gm. loco, woj. włocławskie

Informator Archeologiczny : badania 32, 254-255

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

świadków, w trakcie prac remontowych prowadzonych przy Liceum Ogólnokształcącym oraz podczas budowy hotelu Czeremcha położonego na wschód od kościoła Najświętszej Maryi Panny. W tym roku przystąpiono również do badań XVIII-wiecznego budynku browaru, zlokalizowanego na północ od zespołu klasztornego, na drugim brzegu Jeziora Kościelnego.

Ogółem założono 7 wykopów (nr 199-205) zlokalizowanych na obecnym Placu Kosmowskiego (wykopy 203-204), na terenie Liceum Ogólnokształcącego (wykop 199), w ogrodzie plebanii (wykop 205) oraz przy budynku browaru (wykopy 200-202).

Tegoroczne prace wykopaliskowe miały za zadanie przede wszystkim zweryfikowanie doniesień o istnieniu relikwów domniemanych cmentarzy szkieletowych przy obecnym Liceum Ogólnokształcącym znajdującym się około 60 m na południe od kościoła NMP oraz w pobliżu hotelu Czeremcha, wzniesionego około 60 m na wschód od prezbiterium kościoła. W obu przypadkach badania archeologiczne nie dostarczyły danych, potwierdzających te doniesienia. Jednak ze względu na istniejące obecnie utrudnienia terenowe z powodu których nie było możliwe założenie odkrywek bezpośrednio w pobliżu wytypowanych miejsc, nie można do końca zweryfikować tych informacji.

Kontynuowano także, zapoczątkowane w poprzednich sezonach, badania średniowiecznej osady przyklasztornej oraz targowej, zajmującej teren obecnego Placu Kosmowskiego. Odsłonięte relikty pracowni metalurgicznej zlokalizowanej w 1996 roku, datowane są materiałem ceramicznym na XV-XVI w. Natomiast na terenie obecnego ogrodu plebanii, położonego na północny wschód od prezbiterium kościoła NMP, natrafiono na dobrze zachowany fragment drewnianej rury kanalizacyjnej, datowanej w ogólnych ramach na XVI-XVIII w.

Ostatnim etapem prac archeologiczno-architektonicznych były badania XVIII-wiecznego browaru, zajmującego teren położony na drugim brzegu Jeziora Kościelnego na północny wschód od kościoła NMP. Teren wokół budynku browaru był wielokrotnie niwelowany, zarówno w czasach nowożytnych jak i współcześnie. Badania wykazały niewielką aktywność osadniczą na tym obszarze do momentu rozpoczęcia budowy browaru. Świadczy o tym wyraźnie rejestrowana we wszystkich trzech odkrywkach niewielka miąższość warstw osadniczych, datowanych odkrytym materiałem ceramicznym najwcześniej na schyłek XVII i 1 połowę XVIII w.

Wałbrzych-Rynek, gm. *loco*, woj. wałbrzyskie, AZP 87-21 - patrz: okres nowożytny

Wieliczka, gm. *loco*, woj. krakowskie, AZP 104-58 - patrz: okres nowożytny

WŁOCŁAWEK, st. 2, gm. *loco*, woj. wrocławskie

- miasto (XIII-XX w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w lipcu przez Janusza Pietrzaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Gminę Włocławek. Przebadano powierzchnię 43 m².

Prace prowadzono w dwu rejonach miasta:

A. Otoczenie katedry p.w. Wniebowzięcia NMP. Wykonano tu 2 wykopy o łącznej powierzchni około 23,5 m². W wykopach wyeksplorowano zawartość 8 jam grobowych. Pozyskany ruchomy materiał zabytkowy to głównie ceramika naczyniowa.

Ustalono, iż ślady użytkowania Wzgórza Katedralnego sięgają pradziejów a z intensywną osadnictwem możemy tu datować na drugą połowę XIII/początki XIV wieku. Jest ono wcześniejsze niż to się dotychczas przyjmowało i wyprzedza budowę gotyckiej katedry rozpoczętą w 1340 roku. Jego charakteru, ze względu na niewielką powierzchnię eksploracji i szczątkowe zachowanie relikwów, nie da się jednoznacznie określić.

Zaobserwowano też, że te najstarsze kulturowe nawarstwienia ziemne przykrywają wzniesione bezpośrednio na calcu relikty nieokreślonej konstrukcji z kamieni polnych.

Natomiast prawie całkowicie brak tu, poza pochówkami na cmentarzu przykatedralnym,

nawarstwień związanych z budową, rozbudową i przebudowami katedry (tj. od połowy XIV wieku po wiek XX) co spowodowane jest wielokrotnymi pracami niwelacyjno-porządkowymi. Cmentarz użytkowano od XIV (?) wieku.

Stwierdzono także, iż przy budowie w początkach XVII wieku kaplicy p.w. NMP wykorzystano częściowo fundament wcześniejszej, późnogotyckiej kaplicy z początków XVI wieku. Starszy obiekt był nieco mniejszy i wzmocniony przekątniową przyporą.

B. *Posesja Gdańska 3/Bednarska 2*: Eksplorowano tu 2 wykopy o łącznej powierzchni około 20 m².

Ruchomy materiał zabytkowy to głównie ceramika naczyniowa.

Również i tu ślady użytkowania terenu sięgają pradziejów a z intensywną okupacją osadniczą możemy się tu liczyć dopiero w średniowieczu. Śladem jej są jamy o bliżej nieokreślonym charakterze, zawierające materiał zabytkowy datowany na połowę XIII/początki XIV wieku. Już po nich funkcjonował tu też cmentarz grzebalny. Jego obecność stwierdzono już na początku XX wieku, jednak brak było dotychczas podstaw do datowania i tylko hipotetycznie łączono go z XII wiekiem. Wyeksplorowano tu 9 zachowanych grobów oraz ślady co najmniej kilkunastu innych pochówków zniszczonych przez wtórne wkopy grobowe. Cmentarz był intensywnie użytkowany chyba jeszcze przez cały(?) XIV wiek. Brak śladów jego późniejszego użytkowania.

Zapewne jest to cmentarz przykatedralny związany z romańską katedrą powstałą około połowy XIII wieku i funkcjonującą co najmniej do roku 1329, a więc zniszczenia jej przez Krzyżaków. Jednocześnie wykluczony jest jego związek ze pierwotną, także tu hipotetycznie lokalizowaną, drewnianą katedrą włocławską.

W trakcie obecnych badań nie uchwycono jednak reliktyw samego kościoła katedralnego brak jest więc przesłanek umożliwiających określenie materiału użytego do budowy kościoła. Jedyne obecność w warstwie cmentarnej okruchów zaprawy wapiennej sugeruje możliwości, iż był to budynek murowany. Z kolei jednoczesny brak w niej śladów gruzu ceglanego wskazuje raczej na użycie kamienia. Zarazem jednak obecność w wyżej położonych warstwach cegły „palcówki” dopuszcza też możliwość użycia w obiekcie również i niej.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Badania będą kontynuowane.

Wojnicz, st. 3, gm. *loco*, woj. tarnowskie, AZP 105-65/20 - patrz: wczesna epoka żelaza

Zielona Góra, st. 18, wyk. VII, gm. *loco*, woj. zielonogórskie, AZP 62-14/31 - patrz: wczesne średniowiecze

ŻAGAŃ, st. 29, wykop II, III, gm. *loco*, woj. zielonogórskie, AZP 69-12/12

- miasto średniowieczne i nowożytne

Badania wykopaliskowe wyprzedzające budowę, przeprowadzone w dniach od 15 maja do 10 października, przez mgr Alinę Jaszewską (Pracownia Usług Archeologicznych „Kontra L”). Finansowane przez inwestora prywatnego. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 600 m².

Prace prowadzono na działce o powierzchni 6 arów, przy ul. Warszawskiej, róg ul. Długiej. Głębokość wykopów uzależniona była od głębokości zachowanych piwnic, tj. od 2,5 m do 5,0 m. W wykopie II odkryto pozostałości piwnic murowanych z cegły lub cegły i kamienia, sklepionych kolebkowo (starsza faza) i o stropie ceglanym płaskim i odcinkowym Kleina (faza młodsza). Wszystkie piwnice zostały przebadane sondażowo w celu wykluczenia istnienia zabudowy (warstw kulturowych) poniżej poziomu piwnic - taka sytuacja wystąpiła w jednym przypadku: natrafiono na budynek wstępnie datowany na XIV w. Jego pozostałości wystąpiły pod posadzką piwnicy, na głębokości 2,5 m od aktualnego stropu. Obiekt usytuowano na planie kwadratu o boku 5 m. Posiadał ściany z wypalanej polepy na szkieletie z gałęzi i palików, wygładzanej od wewnątrz i zewnątrz: